Inštitut za ihtiološke in ekološke raziskave, zavod
Grobelno – del 24, 3231 Grobelno
Tel.: 040 222 579, email: revivo@ozivimo.si
www.ozivimo.si

POROČILO O DELU, IZ KATEREGA SO RAZVIDNI PROGRAMI, PROJEKTI ALI DRUGE AKTIVNOSTI Z NAVEDBO POMEMBNEJŠIH DOSEŽKOV, KI JIH JE INŠTITUT REVIVO IZVAJAL V JAVNEM INTERESU NA PODROČJU OHRANJANJA NARAVE V ZADNJIH DVEH LETIH (2024 IN 2025).

Inštitut REVIVO je neprofitna, nevladna organizacija, ustanovljena novembra 2015, v kateri delujemo mladi, inovativni in izkušeni strokovnjaki. Naš cilj je doseči spremembo v zavesti ljudi, da narava ni objekt našega izkoriščanja, temveč vrednota, ki nam omogoča preživetje. In da dosežemo to spremembo, moramo naravi prisluhniti in jo skrbno varovati. Naš fokus so reke in obrečni prostor ter vse, kar je s tem povezanega, od izvajanja raziskav, izobraževanj in ozaveščanja, sodelovanja pri pripravi politik in svetovanja na področju na naravi temelječih rešitev. Uspešno sodelujemo s številnimi raziskovalnimi, nevladnimi in vladnimi organizaciji v Sloveniji kot tudi po Evropi in svetu, kar se kaže v uspešnem sodelovanju v številnih državnih in mednarodnih projektih.

Naše aktivnosti v preteklih dveh letih (2024 in 2025) bomo predstavili v naslednjih točkah:

1. IZOBRAŽEVALNO - OZAVEŠČEVALNE AKTIVNOSTI 2
1.1. Scoping studies – Študija potenciala (2023 – 2024) 2
1.2. Reka River barrier inventory - Popis ovir na reki Reki (304 2023 – 2024) 2
1.3. ORP Močivec (2025 - 2026) 3
1.4. Druge izobraževalne in ozaveščevalne aktivnosti 4
2. RAZISKOVALNI PROJEKTI 4
2.1. LIFE-Boat4Sturgeon (2022 – 2030) 4
2.2. DRyVER (Horizon 2020, 2020 - 2025) 5
2.3. BlueCrab – Modra rakovica (Interreg IT-SI, 2024 - 2026) 6
2.4. DANUBElifelines (Horizon, 2025 - 2029) 7
3. PROJEKTI VKLJUČEVANJA V OBLIKOVANJE POLITIK IN PRAKS 7
3.1. LIFE2RIVERS (2024 - 2028) 7
3.2. RIWET (InterregEurope, 2024 - 2027) 8
3.3. Drugi načini vključevanja v oblikovanje politik in praks 9
4. IZBOR STROKOVIH IN POLJUDNIH OBJAV V LETIH 2024 in 2025 10

Inštitut za ihtiološke in ekološke raziskave, zavod
Grobelno – del 24, 3231 Grobelno
Tel.: 040 222 579, email: revivo@ozivimo.si
www.ozivimo.si

1. IZOBRAŽEVALNO - OZAVEŠČEVALNE AKTIVNOSTI

1.1. Scoping studies – Študija potenciala (2023 – 2024)

V okviru enoletnega projekta Scoping studies smo preverjali potencial odstranitve prečnih objektov na Trpinčevem pragu na Težki vodi v Novem mestu, prag Potoki na Nadiži in prag Cajhnov jez na Savi Bohinjki – 3 priložnosti za ponovno vzpostavitev prehodnosti in doprinos k osvoboditvi 25.000 km rek skladno EU Strategijo biotske pestrosti. Izbira treh lokacij je bila strateška odločitev z namenom doseganja največjih učinkov ter priložnosti za podpiranje ozaveščenosti na področju ovir na rekah. V projektu smo naredili poglobljeno študijo in ocenili trenutno stanje, vpliv pragov na prehodnost in, pomembno, mnenje različnih deležnikov (s polstrukturiranimi intervjuji, javnimi delavnicami, s podcast pogovori). Projekt Študija potenciala (ORP 307) je financiral program Open Rivers Programme.

V letu 2024, ob zaključku projekta, smo o rezultatih obveščali po različnih kanalih. V Gorenjskem Glasu smo odgovorili na pismo bralcev (januar, 2024), v reviji Ribič pa pisali o odstranitvi rečnih ovir (https://ribiska-zveza.si/downloads/ribic_4_2024_XGEjO.pdf). Poleg tega smo na svojem Youtube kanalu objavili dve epizodi podcasta (s hidrologom, g. Petrom Muckom: https://www.youtube.com/watch?v=Ph_T57K8oGo in z biologom, kajakašem in aktivistom, Rokom Rozmanom: https://www.youtube.com/watch?v=_jq-KIQDymQ)

Več informacij o projektu: https://www.popisovir.com/about-4

1.2. Reka River barrier inventory - Popis ovir na reki Reki (304 2023 – 2024)

V tem projektu smo se osredotočili na reko Reka, ki vijuga skozi kompleksno kraško pokrajino inje vpisana na UNESCOv seznam svetovne dediščine. S predhodno raziskavo literature smo identificirali preko 1000 ovir v porečju reke Reke, vendar so ti podatki negotovi, zastareli ter pomanjkljivi, saj za znane ovire poznamo le njihovo lokacijo. S ciljem, da v Sloveniji naredimo korak naprej pri ozaveščanju o problematiki rečnih ovir, smo na porečju Reke organizirali več javnih izobraževalnih popisov in drugih aktivnosti za aktivacijo splošne javnosti (https://www.popisovir.com/blog). S ciljem, da nagovorimo tudi vse ostale, ki se naših terenov niso uspeli udeležiti, smo pripravili dokumentarni prispevek »Presežene ovire«, ki si ga lahko ogledate na našem Youtube kanalu:

https://youtu.be/aSOJsbDfRm0?si=PCKIrkVJbBc5yz1v.

V aprilu 2024, po zaključku projekta, smo rezultate predstavili na mednarodni konferenci FreeFlow na Nizozemskem: https://freeflowconference.eu/wp-content/uploads/2024/10/4.-Eva-Horvat.pdf.

Za ta projekt smo **dobili tudi nagrado Natura 2000** –

https://natura2000.gov.si/novica/institut-revivo-med-prejemniki-slovenske-nagrade-natura-2000/

Več informacij o projektu: www.popisovir.com

1.3. ORP Močivec (2025 - 2026)

Projekt priprav na odstranitev jezu Močivec na Triglavu naslavlja širšo problematiko uničujočega sistema upravljanja z vodami v Sloveniji in kritični zaostanek Slovenije pri odstranjevanju zastarelih in odsluženih ovir. V projektu pripravljamo tehnično dokumentacijo in izvedbene načrte za odstranitev jezu Močivec, pri čemer sledimo najboljšim praksam iz Evropskega programa za ponovno vzpostavitev prehodnosti rek na 25.000 km skladno z EU Strategijo biotske pestrosti Projekt same odstranitve, ki ga bomo izvedli v prihodnjih letih, bomo uporabili kot primer dobre prakse in vseslovensko kampanjo za odstranjevanje zastarelih in odsluženih ovir, ki sicer potekajo že po vsej Evropi, tudi na Balkanu.

V letu 2025 smo izvedli Kick-off sestanek s predstavniki Triglavskega narodnega parka. Pričeli smo z intenzivnim vključevanjem deležnikov v načrtovanje odstranitve in skupaj z njimi ocenjevali možnosti za izvedbo. Najrazličnejše podatke o jezu smo pridobivali v številnih sestankih in pisno komunikacijo z Planinskim društvom Ljubljana – Matica, predstavniki TNP, Direkcijo RS za vode, Zavodom RS za varstvo narave, Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Občino Bohinj, CIPRA, ter izbranim izvajalcem (Apus d.o.o.). Lokacijo smo v letu 2025 dvakrat obiskali z deležniki, kjer smo si ogledali teren, se pogovorili s skrbnikom Koče pri Triglavskih jezerih, in preverili stanje in upravljanje z sedimenti in tujerodnimi ribami v Dvojnem jezeru in Močivcu (https://www.tnp.si/sl/javni-zavod/medijsko-sredisce/novice/novica/323/skupni-terenski-ogled-jezu-mocivec-nad-dvojnim-jezerom-.html). V septembru 2025 je tehnični inženir dokončal projektno nalogo (PZI), 25. 9. 2025 pa smo izvedli tudi prvi javni posvet z deležniki v prostorih TNP. Druga delavnica bo potekala v mesecu aprilu, ko bomo objavili tudi dva pogovora (podcasta) in ozaveščevalni film. Članek o projektu je že izšel v reviji Svet pod Triglavom (https://www.tnp.si/media/7819/svet_pod_triglavom_35.pdf).

Več o projektu: https://ozivimo.si/projekt/open-rivers-programme/

1.4. Druge izobraževalne in ozaveščevalne aktivnosti

Izobraževanje in navdihovanje mladih je del poslanstva Inštituta REVIVO. Že nekaj let sodelujemo pri izvedbi dogodka »**24 ur za reko Muro**«, ki ga organizira Zavod za varstvo narave Maribor, letošnjo jesen pa z njimi sodelujemo tudi pri praznovanju obletnice Biosfernega območja Mura – Drava - Donava. Otrokom različnih starosti predstavimo skrivnosten in težko viden rečni svet reke Mure in njene prebivalce. Največ zanimanja pokažejo predvsem na praktičnem delu za ribe, rake in uporabo opreme za raziskovalne metode. Takšno delavnico za učence smo izvedli tudi **na svetovni dan Zemlje v Gornji Radgoni** (https://visitradgona.si/novica/dan-zemlje-v-lisjakovi-strugi-2025/).

Ob praznovanju naše **10. obletnice**, smo pripravili **likovni natečaj Reka – voda, ribe in ljudje**, namenjen otrokom iz petih osnovnih šol: Trzin, Venclja Perka Domžale, Rodica, Preserje pri Radomljah in Dragomelj. Prispelo je 121 likovnih del, posamičnih in skupinskih (https://www.modre-novice.si/aktualno/zelimo-si-zivih-rek/), ki so bila razstavljena v Menačnikovi domačiji v Domžalah na dan podelitvi nagrad. **Bio-Blitz** je še en vsakoletni dogodek, na katerem skupaj s stanovskimi kolegi biologi iz različnih organizacij raziskujemo in popisujemo floro in favno vsako leto na drugem izbranem območju. Na tak način želimo spoznati in dolgoročno dopolniti popis vrstne pestrosti celotnega območja Slovenije. V letu 2024 smo se udeležili dogodka v Črmošnjicah, v letu 2025 pa smo v Radencih s pomočjo elektroizlova popisovali ribe v Boračevskem potoku.

V letu 2025 smo sodelovali pri **organizaciji tekmovanja iz znanja biologije** za osnovne šole - Proteusovo priznanje za šolsko leto 2025/2026, ki je bilo tokrat na temo Ekologije rek (https://www.proteus.si/wp-content/uploads/2025/06/Razpis-tekmovanja-2025-2026.pdf). Naše sodelovanje je vključevalo pomoč pri pripravi vsebine razpisa za tekmovanje in pomoč pri izbiri literature, organizirali in izvedli smo enodnevni seminar za učitelje in učiteljice, nastopili smo kot recenzenti tekmovalnih pol za državno in šolsko tekmovanje in popravljalci oz. ocenjevalci pol državnega tekmovanja.

2. RAZISKOVALNI PROJEKTI

2.1. LIFE-Boat4Sturgeon (2022 – 2030)

S projektom LIFE-Boat4Sturgeon (RešilniČolnZaJesetrovke) si je ekipa mednarodnih partnerjev zastavila cilj preprečiti izumrtje preostalih štirih vrst jesetrovk v porečju Donave. Od 2022 do 2030 bomo izvedli skupno šest ohranitvenih ukrepov za zaščito ruskega jesetra (*Acipenser gueldenstaedtii*), kečige (*Acipenser ruthenus)*, pastruge (*Acipenser stellatus*) in beluge (*Huso huso*).

V Sloveniji smo v zadnjih dveh letih pripravili vse potrebno za postavitev kontejnerske ribogojnico za kečige v Apačah. V letu 2022 smo pripravili načrt kontejnerske valilnice z vsemi

potrebnimi sistemi. Kontejnerska valilnica je bil dokončana v jeseni 2024, ko so predstavniki REVIVO in BOKU obiskali proizvajalca Plauen v Nemčiji in preverili napredek ter zaključili preostale podrobnosti. Bili smo tudi na izobraževanju na Univerzi BOKU (Avstrija), kjer smo se učili o vzdrževanju valilnice in vsakodnevnih opravilih. V postopku pridobivanja potrebnih uradnih soglasij, ki je bil zaključen v začetku leta 2025, so bili vključeni različni deležniki, kot so Direkcija RS za vode, Zavod za ribištvo Slovenije, Zavod RS za varstvo narave, Občina Apače, Gozdarski inštitut Slovenije in Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije. Gradnjo na parceli smo pričeli v maju 2025 (Ob Muri začeli gradnjo prve valilnice za eno najbolj ogroženih rib v Evropi), glavnina večjih gradbenih del je bil zaključena v septembru 2025, kontejner pa so nam dostavili v začetku leta 2026.

Vzporedno smo izvajali več izobraževalno-ozaveščevalnih aktivnosti. V aprilu 2025, smo na mednarodnem izobraževanju učiteljev (v organizaciji ZRSVN) izvedli delavnico o ribah selivkah, s poudarkom na kečigi in pomenu vzdolžne in bočne povezanosti rek. Na dan Zemlje v 2025 smo izvedli delavnico, na kateri smo z mladimi raziskovali rečni ekosistem, spoznavali ribe in se pogovarjali o pomenu ohranjanja rečnih ekosistemov za ribe selivke. Maja 2025 smo izpustili prvih 5000 mladic (Prvo skupino murskih zmajev izpustili v reko), novembra 2025 pa še dodatnih 300 mladic kečige (iz valilnice BOKU, z Dunaja). Na Mostu prijateljstva so kečige v reko simbolično spustili tudi minister Jože Novak in minister Norbert Totsching (Avstrija) (https://svet24.si/lokalno/pomurje/novice/gomura-deklaracija-podpis-gornja-radgona-kecige-1860568). O poteku projekta ter o načinu vzgajanja kečig iz jajčec ali mladic smo za revijo Ribič pisali v marčevski številki 2026, kjer smo ribiče tudi opozorili na nujnost izpusta kečige v primeru ulova.

V OŠ Gornja Radgona in OŠ Apače smo postavili izobraževalna akvarija z mladicami kečige ter izvedli interaktivni delavnici o kečigah, reki Muri in pomenu varovanja vodnih ekosistemov (Varuhi „Murskega zmaja“ - kečige, tudi v radgonski in apaški šoli - Bakos). Otroci, »Varuhi Murskega zmaja«, so ribe v akvarijih opazovali, se od njih učili in jih v marcu 2026 tudi izpustili nazaj v reko Muro.

Z aktivnostmi projekta smo sodelovali tudi pri pripravi izobraževalno dokumentarnega fima »odprava murskega zmaja«, ki je nastal v produkciji produkcijske hiše We cam za Izobraževalni program TV Slovenija. Film bo na sporedu 31. 3. 2026.

Več o projektu: https://lb4sturgeon.eu/sl/

2.2. DRyVER (Horizon 2020, 2020 - 2025)

Namen projekta DRYvER, ki je del evropskega programa Obzorje 2020, je bil ustvariti globalni večsistemski pristop za prilagodljivo upravljanje rečnih sistemov, ki jim grozi izsušitev. Skozi zbiranje podatkov in analiziranje devetih porečij v Evropi in Južni Ameriki, ki so trenutno podvržene izsuševanju, smo oblikovali strategije, smernice in orodja, ki vključujejo tako

hidrološke, socio-ekonomske, biogeokemijske kot ekološke vidike. Prekomerno izkoriščanje rečnih ekosistemov v povezavi s podnebnimi spremembami ima na presihajoče in manj vodnate rečne ekosisteme še posebej negativne vplive. V sodelovanju z upravljalci virov in lokalnim prebivalstvom smo zato iskali nove strategije in možnosti uporabe na naravi temelječih rešitev za prilagajanje in zmanjšanje rabe na trajnostne ravni.

V okviru projekta smo pripravili Katalog ukrepov na naravi temelječih rešitev (NTR) za sušeča se porečja: https://zenodo.org/records/14895240, ki smo ga prevedli in izdali tudi v slovenščini. Pod drobnogledom so predvsem ukrepi za blažitev pomanjkanja vode in prilagajanje na prihajajoča obdobja nižje naravne razpoložljivosti vode. Ukrepi sočasno zagotavljajo izboljšanje biotske pestrosti, funkcionalne celovitosti rečnih ekosistemov in hkrati celovito naslavljajo več družbenih izzivov.

Več o projektu: https://www.dryver.eu/

2.3. BlueCrab – Modra rakovica (Interreg IT-SI, 2024 - 2026)

S čezmejnim partnerstvom želimo zaščititi obalne habitate severnega Jadrana pred invazivno modro rakovico (*Callinectes sapidus*). Vrsta, ki izvira iz Amerike, se je v zadnjih letih hitro razširila tudi v Sloveniji in potencialno ogroža lokalne vrste ter ribištvo. Projekt razvija sistem monitoringa, selektivne ribolovne prakse in čezmejno strategijo za nadzor populacije. Sodelavci Inštituta Revivo smo v projektu, v sodelovanju z Morsko biološko postajo Piran (Nacionalni inštitut za biologijo), v letu 2025 s pomočjo preprostih oznak markirali modre rakovice in ugotovili, da je njihovo število v laguni Stjuži sicer res veliko, a so v relativno slabem stanju. Ker je modra rakovica v domačem okolju (ZDA) pomembna gastronomska delikatesa, smo s partnerji v sklopu dogodka s predstavitvijo projekta v Kopru organizirali tudi kulinarični dogodek, kjer so imeli obiskovalci priložnost poskusiti jedi na osnovi modre rakovice. V letu 2025 smo začeli načrtovati akustično telemetrijsko študijo (izvedla se bo v 2026; https://www.nib.si/mbp/sl/home/news/1213-obisk-iz-partnerskega-instituta-revivo-v-okviru-projekta-blue-crab-interreg-italia-slovenija), s katero bomo raziskali prostorsko dinamiko modre rakovice v Sloveniji. Testirali smo doseg signala oddajnika, preizkusili smo triangulacijo in določili raziskovalno območje in lokacije sprejemnikov. Akustična telemetrija nam bo omogočila pridobivanje podatkov o gibanju, vedenju in biologiji rakovic, ki nam bodo v pomoč pri načrtovanju nadaljnjih ukrepov za nadzor širjenja in trajnostno upravljanje te tujerodne vrste in ublažitev njenih škodljivih učinkov.

Več o projektu: https://www.ita-slo.eu/en/bluecrab

2.4. DANUBElifelines (Horizon, 2025 - 2029)

Glavni cilj projekta DanubeLifelines je izboljšanje stanja rib selivk in njihovih življenjskih prostorov. Partnerji raziskujemo hidro-morfološke spremembe habitatov, vključno s prekinitvami zveznosti, zbiramo podatke o izvedenih projektih obnove in ocenjujemo njihovo učinkovitost, pripravljamo Evropski atlas rib selivk in njihovih selitvenih poti, oblikujemo smernice za boljše upravljanje rek ter prenos dobrih praks in pripravljamo Akcijski načrt za obnovo in varstvo habitatov rib selivk na območju Donave. V Sloveniji bomo v tesnem sodelovanju s strateškima partnerjema RZS in ZRSVN izvedli telemetrijsko raziskavo sulca, ki nam bo razkrila nova spoznanja o vedenju te ključne vrste naših rek. Na podlagi obstoječega znanja in teh novih spoznanj bomo skupaj z vsemi deležniki pripravili državno Strategijo za ohranitev sulca in njegovih habitatov.

V letu 2025 smo takoj pričeli sodelovati z deležniki. Izvedli smo sestanek s strateškima partnerjema v Sloveniji (RZS in ZRSVN), obveščali ribiške družine porečja Save o namenu projekta (objavili dva članka o projektu in sulcu v reviji Ribič) in izvedli več sestankov z ribiškimi družinami s porečja srednje Save in Savinje, na katerih smo jim predstavili načrtovane projektne aktivnosti in raziskovali možnosti sodelovanja. Projekt smo predstavili tudi na posvetu Ribiške zveze Slovenije, ki je potekal 30. septembra v Lukovici.

Zbrali smo obstoječe podatke o sulcu v Sloveniji (javni podatki, podatki ZZRS, pregled literature) za pripravo evropskega atlasa ter začeli s postopki pridobivanja vseh potrebnih dovoljenj za izvedbo telemetrijske raziskave. To je vključevalo usposabljanje zaposlenih za delo z živalmi v postopkih za raziskovalne in izobraževalne namene na Veterinarski fakulteti v jeseni 2025 in prijavo uporabniške organizacije (na UVHVVR). Izvedli smo tudi več internih delavnic, na katerih smo vadili postopek vstavljanja oddajnikov v ribe.

Več o projektu: https://danubelifelines.eu/

3. PROJEKTI VKLJUČEVANJA V OBLIKOVANJE POLITIK IN PRAKS

3.1. LIFE2RIVERS (2024 - 2028)

S ponosom vodimo projekt, ki prinaša nov način upravljanja slovenskih rek – način, ki temelji na vključevanju, sodelovanju in soustvarjanju. Osredotočamo se na koncept na naravi temelječih rešitev – NTR (ang. Nature-based Solutions - NBS), kar razvijamo s sodelovanjem strokovnjakov, lokalnih skupnosti, odločevalcev in širše javnosti. Cilj projekta je sprožiti spremembo dojemanja, upravljanja in varovanja slovenskih rek, premik k soustvarjalnemu skrbništvu rek.

V okviru projekta smo organizirali 2 ekskurziji ogleda dobrih praks v tujini (prva je bila v juliju 2025, druga bo v maju 2026). Sodelovali bomo tudi pri organizaciji 5 regijskih ekskurzij ogleda

dobrih praks v Sloveniji in bližnji okolici. Razvili in izvedli bomo usposabljanja in razvili nacionalno kvalifikacijo za projektante in terenske delavce na temo ekološko sprejemljivih praks urejanja rek. Razvijamo inovativno institucionalizirano obliko komunikacijske platforme za resnično soustvarjalno načrtovanje upravljanja z vodami, ki bo dvignila profesionalne standarde in zagotovila odprto javno razpravo, kjer bodo strokovni argumenti v ospredju. V okviru projekta izvajamo pilotni proces soustvarjalnega procesa na porečju Pšate, ki bo služil kot primer dobre prakse in podlaga za izvajanje vključevanja javnosti v upravljanje z vodami za državne službe. Pripravljamo tudi predlog prenove sistema PVO, ki bo zagotovil večjo neodvisnost pripravljavcev poročil od investitorjev ter posledično omejil zaostanke zaradi neustrezno pripravljenih poročil.

Aktivno sodelujemo v Organizacijskem odboru mednarodnega kongresa Življenje rekam, ki bo potekal od 19. do 21. maja 2026 v hotelu MONS. V letu 2025 smo tudi že pričeli z organizacijo 10-dnevnega mednarodnega interdisciplinarnega študentskega tabora na temo soustvarjalnega skrbništva rek, ki bo potekal v letu 2026. Poleg tega smo razvili program profesionalnega usposabljanja za učitelje osnovnih in srednjih šol, EkoAvanture (https://life2rivers.si/izvedli-smo-stiri-regijske-delavnice-za-ucitelje/). Program je bil potrjen s strani Ministrstva za vzgojo in izobraževanje in uvrščen v katalog programov nadaljnjega izobraževanj in usposabljanja, KATIS. Za ozaveščanje splošne javnosti razvijamo izobraževalno namizno igro.

Vse o projektu si lahko ogledate na spletni strani: www.life2rivers.si

3.2. RIWET (InterregEurope, 2024 - 2027)

RIWET – Javno-zasebno upravljanje obnove in ohranjanja rek in mokrišč kot modro-zelene infrastrukture je mednarodni projekt, ki povezuje partnerje iz 11 evropskih držav z namenom izboljšanja ekološkega stanja rek in mokrišč. Projekt se osredotoča na izmenjavo dobrih praks, razvoj inovativnih pristopov in spodbujanje na naravi temelječih rešitev za trajnostno upravljanje voda.

V sodelovanju s projektnimi partnerji v Sloveniji po vzoru podobne strukture EC (STECF) vzpostavljamo interdisciplinarno strokovno telo – Delovno skupino za področje celinskih voda (DSPCV), ki bo oblikovala strokovne rešitve neodvisno od političnih, gospodarskih in drugih pritiskov. V letih 2024 in 2025 smo izvedli skupno štiri delavnice, tekom katerih so se v sodelovanju z deležniki, strokovnjaki s različnih inštitucij (npr. ZRSVN, RZS, Inštitut za politike prostora, ZZRS, MNVP, DRSV, Inštitut za ekologijo, FGG, DOPPS, Naravoslovno-tehnična fakulteta, CKFF, SAZU, Biotehnična fakulteta) postopoma definirali način delovanja DSPCV, naloge in širša funkcija z dolgoročnimi cilji, razpravljalo pa se je tudi o zagotavljanju interdisciplinarnosti in etičnega delovanja skupine.

V novembru 2024 smo za širši krog deležnikov organizirali terenski ogled Savinje, da bi opazovali posledice poplav in posegov po poplavah 2023 in razmislili o alternativnih pristopih. Izlet je bil dragocena priložnost za uskladitev terminologije in perspektiv med različnimi sektorji, vključno z upravljanjem voda, varstvom narave in ribištvom. Pripravljeno je bilo podrobno poročilo, ki je bilo naloženo na projektno platformo in promovirano prek kanalov družbenih medijev REVIVO. (https://www.interregeurope.eu/riwet/news-and-events/news/sharing-expertise-at-savinja-river-slovenia).

V pilotnem delu projekta razvijamo brezplačno aplikacijo za popis posegov v reke REKOSLED (prečne in bočne ovire ter odstranjevanje obrežne vegetacije). Raba aplikacije temelji na principu občanske znanosti, omogočila pa bo celovit pregled stanja in odprt dostop do podatkov za vse deležnike. V letu 2025 smo na šestih delavnicah oz. različnih srečanjih deležnikom (DRSV, ZRSVN, ZZRS, Inšpektorat za naravne vire in prostor, ribiške družine savinjske regije, dijaki biotehniške šole) predstavili prvo verzijo aplikacije, njeno delovanje in načrte za nadgradnjo (https://www.interregeurope.eu/riwet/news-and-events/news/revivos-river-barrier-app). Prav tako je bil na podlagi internega sestanka z inšpekcijo razvit spletni obrazec, ki je bil objavljen na spletni strani inštituta REVIVO (https://ozivimo.si/vodnik-za-pripravo-celovite-prijave-na-inspekcijo/). Obrazec omogoča širšo udeležbo in javne prispevke glede rečnih predpisov, ki jih vidimo v naravi.

Več o projektu: https://www.interregeurope.eu/riwet

3.3. Drugi načini vključevanja v oblikovanje politik in praks

Na nas se obrača vedno več civilnih iniciativ in lokalnih skupnosti, ki so zaskrbljeni in nezadovoljni z upravljanjem rek v svojem okolju. Skušamo jim pomagati s strokovnimi argumenti in konkretnimi nasveti, kako nasloviti posamezen primer. V letu 2024 smo kot strokovna podpora CI Varuhi Sore, pripravili predlog na naravi temelječe rešitve v območju sotočja Poljanske in Selške Sore v Škofji Loki, ki je bil preverjen s hidrodinamičnim modeliranjem (končno poročilo dostopno na: https://drive.google.com/file/d/1pCfb1HRjtInGNjKxflbzZ9v_x5gaArs-/view?usp=sharing). V letu 2025 smo se aktivno vključili v pobude CI Reši sotočje (https://www.facebook.com/share/p/1JcUGJfQRR/, https://www.facebook.com/share/p/1FcwhR9QEC/).

V letu 2024 smo izvedli ihtiološko raziskavo Kamniške Bistrice pri Centralni čistilni napravi (CČN) Domžale, katere namen je redno spremljanje vpliva CČN Domžale na ekološko stanje Kamniške Bistrice na podlagi rib. V raziskavi smo primerjali ekološko stanje med referenčnim vzorčnim mestom, kjer vpliv CČN Domžale ni prisoten in vplivnim mestom, ki se nahaja tik pod iztokom očiščene vode iz CČN. Takšno raziskavo ponovimo vsaki dve leti že od leta 2018, redno spremljanje stanja pa nam omogoča, da zaznamo in pojasnimo kompleksne vplive in

spremembe skozi čas, ki se dogajajo v strugi in/ali zaledju ter so/niso povezani z delovanjem CČN. Ker pri CČN stremijo k nenehnem razvoju in nadgradnjah, so podatki in zaključki iz raziskave dobro vodilo pri nadaljnjem razvoju CČN in upravljanju porečja Kamniške Bistrice.

V letu 2025 smo pripravili nalogo »Zasnova ribjih prehodov ob pregradah«, strokovno podlago za OPPN vzpostavitve krožne plovne poti po Ljubljanici in Gruberjevem prekopu v Ljubljani ob hkratni energetski izrabi Ljubljanice. V nalogi smo podali ihtiološka izhodišča in priporočila v povezavi s temeljnim izhodiščem zagotavljanja in ohranjanja vodnih habitatov ter prehodnosti za ribe, nabor splošnih omilitvenih ukrepov za vzpostavitev rečnega kontinuuma za ribe in piškurja na območju ter tehnične smernice, ki jih morajo izpolnjevati prehodi za vodne organizme.

4. IZBOR STROKOVIH IN POLJUDNIH OBJAV V LETIH 2024 in 2025

- Pengal, P. 2024. Naša brezbrižnost nas bo ubila: Polona Pengal, direktorica zavoda Revivo: veliki intervju. Slamnik: glasilo občine Domžale, letnik 64, št. 10, str. 6-7. https://www.domzale.si/objava/1005835
- Horvat, E., Habe, D. 2024. Odstranitev rečnih ovir oziroma ponovna prehodnost rek. Ribič, LXXXXIII, str. 90-93. https://ribiska-zveza.si/downloads/ribic_4_2024_XGEjO.pdf
- Pengal, P. 2024. Reke - zaveznice, ki se jih ne da ukrotiti. Proteus, 86(9/10), 388, str. 393–401.
- Repnik Mah, P., Griessler Bulc, T., Matjašec, D., Pengal, P. in Rusjan, S., 2024. Povzetek ugotovitev s posveta za izmenjavo znanj, izkušenj in sooblikovanje nadaljnjih korakov na področju urejanja voda. *Izzivi urejanja voda ob vključevanju na naravi temelječih rešitev*, str.8. https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/DRSV/Dokumenti/Dogodki/Povzetek-ugotovitev_Posvet-Izzivi-urejanja-voda-in-NBS_19-junij-2024_koncni.pdf
- Habe, D. 2025. Tri razprave o oživljanju rek: deset let - rekam, okolju in ljudem: [10-letno poročilo 2015 - 2025]. Dob, Inštitut REVIVO, Zavod za ihtiološke in ekološke raziskave. https://ozivimo.si/wp-content/uploads/2025/12/10_letno_porocilo.pdf
- Tertinek, Ž., Hudej, M. 2025. DANUBElifelines – evropski projekt za ohranitev rib selivk in njihovega življenjskega prostora. Ribič, LXXXIV, str. 286-288. https://ribiska-zveza.si/downloads/ribic_10_2025_JTL1.pdf
- Tertinek, Ž. 2025. Sulec – karizmatični kralj naših rek v boju za preživetje. Ribič, LXXXIV, str. 376-377. https://ribiska-zveza.si/downloads/ribic_12_2025_313D.pdf
- Bernard, L. 2025. Močivec – ko se potok spet uči teči, Svet pod Triglavom 35, str. 6-7. https://www.tnp.si/media/7819/svet_pod_triglavom_35.pdf
- Župec, S. 2026. Murski zmaj se vrača: projekt LIFE Boat 4 Sturgeon na Muri. LXXXV, str. 52 -53. https://eribic.ribiska-zveza.si/?id=125&a=pdf

Inštitut za ihtiološke in ekološke raziskave, zavod
Grobelno – del 24, 3231 Grobelno
Tel.: 040 222 579, email: revivo@ozivimo.si
www.ozivimo.si

K prepoznavnosti Inštituta REVIVO in naših aktivnosti je pripomoglo tudi več neodvisnih medijskih objav:

- https://www.cipra.org/media/files/polona-pengal_narava-za-podnebje-2.pdf
- https://www.cipra.org/sl/novice/mladi-prostor-in-podnebje-ustvarjanje-odporne-prihodnosti-se-zacne-danes
- https://www.modre-novice.si/pogovori/iz-poplav-se-nismo-nicesar-naucili/

Izvedli smo tudi več vabljenih predavanj:

- Nacionalni posvet Prilagajanje podnebnim spremembam v sodelovanju z naravo – predavanje: https://pic.si/narava-je-nas-najvecji-zaveznik-pri-prilagajanju-na-podnebne-spremembe-nacionalni-posvet/
- Študentski Forum v okviru projekta Care4Climate: https://www.cipra.org/sl/novice/studentski-forum-mikrofon-podnebju-odraz-podnebnih-sprememb-v-prostoru

Domžale, 31. 3. 2026

Direktorica:

dr. Polona Pengal, univ. dipl. biol.